

Wilderness leadership transformation program

NATURE AS PORTAL TO LEADERSHIP

I went to the woods because I wanted to **live deliberately** to front only the **essential facts of life** and see if I could not **learn** what it had to **teach** and not, when I came to die, **discover** that I had not lived

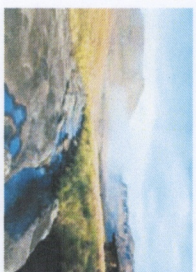
-Henry David Thoreau-

Leadership

De **Foundation for Natural Leadership** heeft de overtuiging dat de 21e eeuw vraagt om nieuw leiderschap. Het combineren van de wijze waarop de huidige maatschappij en het bedrijfsleven omgaan met de beperkte bronnen van deze orde is niet langer houdbaar.

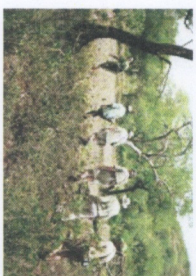
WILDERNESS LEADERSHIP PROGRAM **3**

AMERICAN WILDERNESS TRAILS **4**

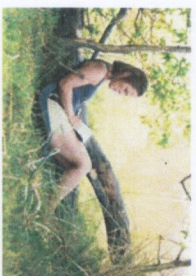
EUROPEAN NATURE TRAILS **6**

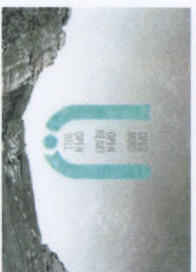
TRAIL-PROGRAMMA **8**

TRAIL-PRINCIPES **9**

PERSONLIJKE VERHALEN **10**

GROEI **12**

NATUURVERHALEN **14**

EN VERDER:

Voor wie **16** aanmelden en kosten **17** FNL **17**

Wilderness leadership transformation

PROGRAM

Inzicht door Uitzicht

Sta je op het punt een volgende stap te zetten in je leven? Wil je je persoonlijk, privé of professioneel verder ontwikkelen? Dan bieden de Wilderness Leadership Trails van de Foundation for Natural Leadership (FNL) de uitgelezen kans. Terugkeren tot je essentie, afstemmen op wat de natuur je aanreikt en rijker terugkomen. De programma's bieden inzicht in: wie je bent en waar je vandaan komt. Waar je professioneel, persoonlijk en privé op dit moment staat. En wat er nodig is om je ambities en dromen te realiseren.

FNL organiseert vier- tot zesdaagse trails in natuurgebieden in Zuidelijk Afrika en Europa. De natuurlijke omgeving, de loskoppeling van het normale leven en de wijsheid en verhalen van je reisgenoten maken de trails tot een unieke bron voor inzicht, energie en inspiratie.

Naast het bieden van een platform voor ontwikkeling van persoonlijk leiderschap, wilt de FNL met haar programma's bijdragen aan de ontwikkeling van het leiderschap van de 21e eeuw. Vanuit de overtuiging dat een groter bewustzijn van de verbinding tussen mens en natuur helpt bij het leiding geven aan de transformatie voor economie, samenleving en organisaties voor staat.

De groepen worden samengesteld door oud-trailgangers die als FNL-facilitator zijn opgeleid. De facilitators, veelal professionele coaches, bereiden de groep voor op de trail en organiseren bij terugkeer een workshop om de balans op te maken. Ter plekke worden de trails geleid door ervaren lokale gidsen met een dienende leiderschapsstijl, zowel naar de natuur als naar de deelnemers.

Elke trailgroep vormt een 'leadership circle'. De circles vormen tezamen een bijzondere community van oud-trailgangers. Vanuit de community worden diverse activiteiten ontwikkeld voor het verder verdiepen van natuurlijk leiderschap. En voor het uitwisselen van ervaringen en met het toepassen van inzichten uit de trail in de dagelijkse praktijk. ■

Nature
as portal to
leadership

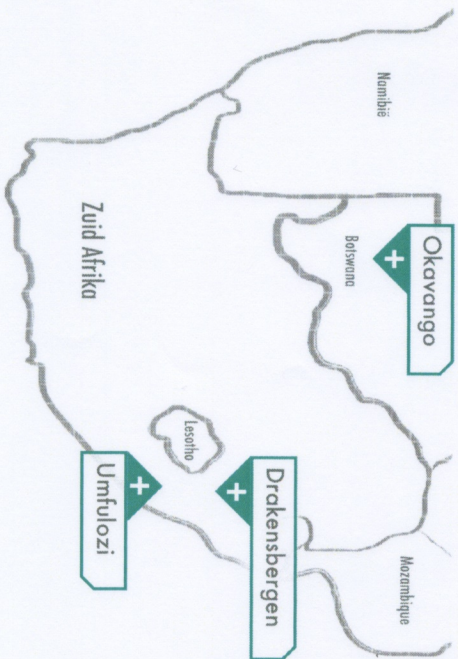
African WILDERNESS TRAILS

“De plek van stilte en vrede heeft zich voorgoed in mij verankerd in Umfelozi”

■ De African Wilderness Trails bestaan uit een trail van vijf dagen door de Afrikaanse wilderness met een groep van vijf tot zeven deelnemers. De trail is een reis door de wilderness, in gebieden waar weinig tot geen andere mensen komen. Zonder moderne communicatiemiddelen en nevensgeschikt aan de dieren.

■ We maken elke dag een wandeltocht naar de volgende overnachtingsplek. We slapen buiten onder de sterren rond het kampvuur, waarbij we om beurten de wacht houden in verband met de wilde dieren.

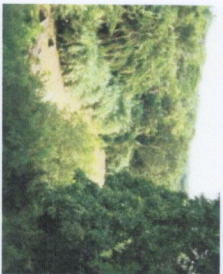
Drakensbergen Zuid Afrika

Deze 1000 kilometer lange bergrug strekt zich uit van de OosKaap tot Lesotho en omvat de hoogste bergen van Zuid Afrika. Omdat hier geen rotsklimen leven, biedt Drakensbergen als enige Afrikaanse trail de ruimte voor een Vision Guest waarbij deelnemers 36 uur stilte in stilte doorbrengen ■

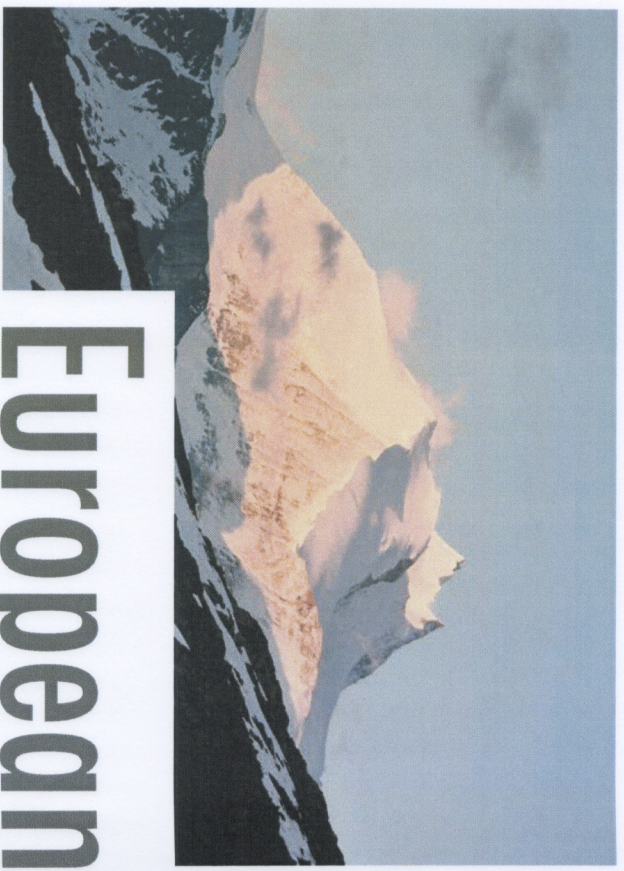
Okavango Delta Botswana

De Okavango Delta in Botswana is 's werelds grootste binnenlandse deltageregheid. Een uniek ecosysteem van waterwegen en eilandjes omringd door de Kalahari woestijn. De becht maken we per voel en met mokero's kano's die oorspronkelijk uit uitgehakte boomstammen werden gemaakt ■

Umfuluzi National Park Zuid Afrika

Deze voornamelijk jachtgronden van King Shaka vormen het oudste natuurreservaat van Zuid-Afrika. Het park is het leefgebied van de Big Five en kent de grootste populatie witte neushoorns ter wereld. In vijf dagen trekken we te voet door het park, steeds broekmakend aan de oever van de Umfuluzi rivier ■

European NATURE TRAILS

“The program of the Foundation for Natural Leadership is one of the most profound tools for transformation that I have experienced in my career”

Herman Wiffels – Former CEO Rabobank, former Chairman Social Economische Raad

■ In Europa organiseren we kortere trails van gewoonlijk 3 tot 4 dagen als een mini versie van het Afrikaanse Wilderness Trails. Met groepen van vijf tot zeven deelnemers trekken we door de Europese natuur. Tijdens de **European Nature Trails** overnachten we op een vaste lokale van waar we onze dagelijkse wandelingen 5 tot 7 uur starten.

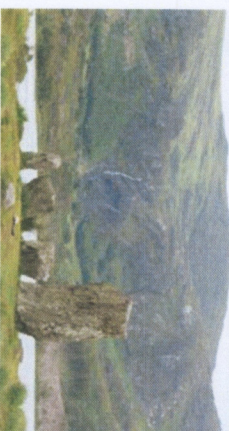
■ We reizen naar het uiterste westen van Europa, in de ruwe natuur van Zuid-west Ierland en zoeken de uiterste hoogten van Europa op, in het Zuid-Zwitserse Alpengebied nabij de Mont Blanc. Onderdeel van het programma is – als het weer het toelaat – een solo nacht die je solfleur en in stilte in de natuur doortrengt.

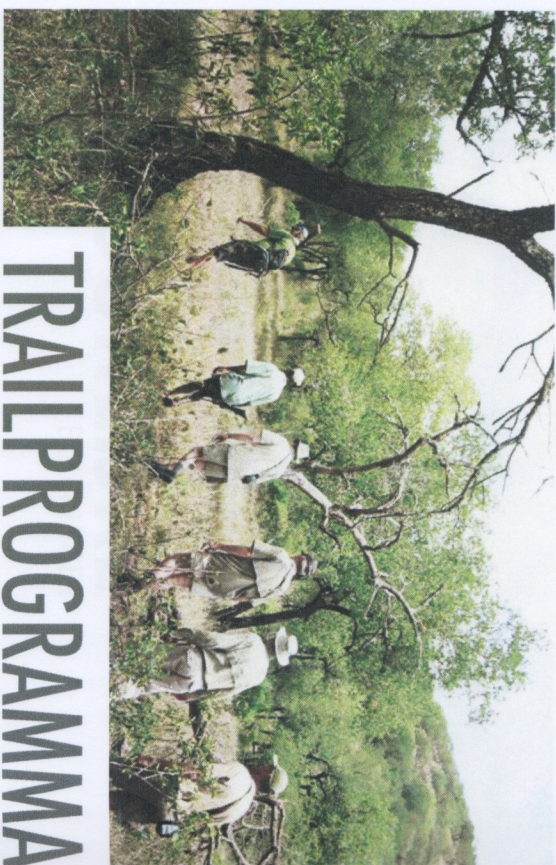
Beara Peninsula Ierland

We maken een vierdagse trail in de Caha Mountains op Beara Peninsula, één van de laatste stukken ongerepte natuur van Europa. We overnachten in een cottage onze dagelijkse trails starten. Het landschap staat bekend vanwege de aanwezigheid van eeuwenoude stene circles die voorbijle beschavingen hier achterlieten. ■

Alpentrail Zwitserland

In de Zwitserse Alpen, in de omgeving van de Mont Blanc moeten we gedurende vier dagen alpine wandelingen op twee tot drieduizend meter hoogte. We gaan vijf seizoen (mei, juni, september en oktober) en een enkele keer in de sneeuw (novari). We sloupen in een berghut van waar we onze dagelijkse trails starten. Als het weer het toelaat, brengen we een schitterende nachtl door in een booten bivak. ■

TRAILPROGRAMMA

AFRIKA & EUROPA

De trailgangers reizen samen met de facilitatoren naar de trailbestemming. Daar wordt de groep opgehaald door de lokale gidsen, die niet alleen de tocht zullen aanvoeren maar de groep ook helpen bij het leggen van een diepe verbinding met de natuurlijke omgeving en het gebied.

De Afrikaanse trails worden geleid door gidsen van de Wildernes School in Durban. De leiding van de Alpentrails is in handen van de 'guides de montagne' van Bureau La Fantastique. In Ierland voert onze vaste gids Markus Bouché van Wandervust uit Glengarriff, West Cork de trail aan.

De eerste avond begint met een uitwisseling van levensverhalen. Waar kom je vandaan en wat zijn je intenties voor deze trail? Gedurende de trail komen we dagelijks in een group council in een cirkel bijeen om ervaringen uit te wisselen, stil te staan bij wat de natuur ons meegest en de eigen intenties aan te scherpen. Deze didoog voeren we met een talkig stick.

Gedurende de dagelijkse wandeltochten in stilte, voel je steeds meer onderdeel worden van de natuur om je heen. De volledige aanwezigheid

van menselijke beschaving stellen je in staat om diep contact te maken met je onderbewustzijn en de kennis die de natuur met zich meedraagt.

Iedere trailgebied heeft zijn bijzondere kenmerken. In Umbuzi als leeggebied van de Big Five, lopen we letterlijk in het voetspoor van neushoorns en olifanten. De Okavango Delta in Botswana waar we ons behalve te voet ook via kanô's door het delagebied voorbewegen. De Alpen waar de trailgangers letterlijk de grootste hoogten bereiken. Het berggebied van Drakensbergen dat trailgangers als enige bestemming de gelegenheid biedt om 36 uur in gehele drondering door te brengen. Of de ongerepte natuur van Zuid-West Ierland waar groepsgesprekken kunnen plaatsvinden op eeuwenoude stene circles die voorbijle beschavingen als herinnering achterlieten. ■

PERSOONLIJK

ONTWIKKELINGSPROGRAMMA

Het programma is meer dan een week op trail. Je tekent in op een persoonlijk ontwikkelingsprogramma met zeven onderdelen.

INTAKEGESPREK

Tijdens het intakegesprek met je facilitator bespreek je je intenties voor de trail. Samen bespreek je ook de praktische voorbereiding van de trail.

FOUNDATION WORKSHOP

Circa twee maanden voor de trail komen alle deelnemers bijeen voor een workshop van een dag. Deelnemers vormen samen een 'leadership circle' en de workshop is de start van het groepsproces. We gaan in op leiderschap van de 21ste eeuw, behandelen bijbehorende theoretische modellen als de U-curve voor transformaties, delen ervaringen en bespreken de principes van de trail.

WILDESS TRAIL

De trail zelf vormt de hoofdschotel van het programma. Een unieke ervaring. Zonder mensen in de nabije omgeving, zonder communicatiemiddelen en slechts met meeneming van enkele basisvoorzieningen die nodig zijn voor veiligheid, overnachting en mogelijkheden.

TRAIL VERSLAG

Gedurende de trail houdt je een dagboek bij. Bij thuiskomst maak je een trailverslag waarin je essentiële ervaringen, sleutelinzichten en intenties vastlegt op de vier p's:

- privé
- persoonlijk
- professioneel
- planteel

INTEGRATION WORKSHOP

Circa drie weken na de trail organiseren we een terugkeerworkshop voor de groep om samen, onder begeleiding van de facilitator, de balans op te maken van de ervaringen op te maken.

LANDINGSGESPREK

Met je facilitator bespreek je de status van de intenties die je hebt vastgelegd in je trailverslag. Dit landingsgesprek vindt plaats zo'n 1 tot 2 maanden na de integratie workshop.

COMMUNITY

Alle trailgangers worden uitgenodigd om lid te worden van de FNL-community. Regelmatig worden activiteiten georganiseerd, zoals mini-circle gatherings met sprekers en een jaarlijks symposium

te kortde pas, stap hij de duisternis in. Als een wettigouder Heikling hobbelt ik er achter aan. Maar het luipaard is gewolven. We zoeken morgen de sporen wel, zegt de gids met een glimlach.

Met een nog bredere smie komt hij's ochtends naar me toe. 'Let's find the tracks.' Ik wijs hem waar. Ik dacht dat het luipaard leep. Even denk ik dat ik even vloek hoor. Maar het blijft Zulu te zijn voor zoiets als: verdond. Je hebt gelijk! Hij wijst naar een otdruk in het zand. Een long vrouwvies luipaard. Mij had je nog wijs kunnen maken dat er een hond had gelopen, maar hij haalt zelfs geslacht en leeftijd eruit.

De gids geeft toe dat hij me de afgelopen nacht niet gedoorde. Vast een chheetah: in dit deel von Umhlozi leven geen luipaarden. Maar het spoor bewijst mijn gelijk. Kennelijk was het luipaard iets gaan drinken bij de rivier en weer op de terugweg, zo leren we uit het sporenonderzoek. Was ik een minuut later geweest, dan had ik haar niet gezien. Nou dat is dan ook toevallig, roep ik blij uit. De gids kijkt me meewarig aan. 'I am not sure if you get yet what this trail is all about. There is no such thing as coincidence. A leopard doesn't show itself for no reason. You better think about why it crossed your road.'

Leo Verhagen

Trailganger Umhlozi, oktober 2012

oog, dan hoef je je geen zorgen te maken. Maar zie je twee ogen, dan is het een rooddier. En zitten die ogen hoger dan grokweg je middel, dan is het een grote katachtige. In dat geval: de gids wakker maken. Datzelfde geldt als er een kudde olifanten nodert. Een neushoorn, daar hoef je je geen zorgen over te maken. Tenzij hij reethl op je af komt rennen.

Fin. Daar zit ik dan. De eerste heeft zijn wacht erop zitten en hij heeft mij zojuist wakker gemaakt voor mijn shift. Even overweeg ik de gids wakker te maken. Vond je het te eng, dan mocht dat. Maar ik wil me niet laten kennen. Met sommige koeppen bilen scan ik het kamp. (Geeh Beasi te bekenen. Ik probeer mezelf te vernamenen: kom op, zeg, nou heeft Prinses Irene dit gedaan, Herman Wijffels en Anthonie Burgmans... Zal ik meens worden opgegeven door een leeuw! Ook bij het tweede rondje niets aan de hand. Zie je wel.

Waar maak ik me eigenlijk druk om? Als het echt gewaardijk was, zouden ze dit soort trails toch niet organiseren? Ik start mijn derde scanronde. Zie je wel, weer niets. Maar wochtl FOKI! Een leeuw in mijn lichthundell! Of wochtl, nee, ik zie slieppen op zijn wochtl! Een luipaard!

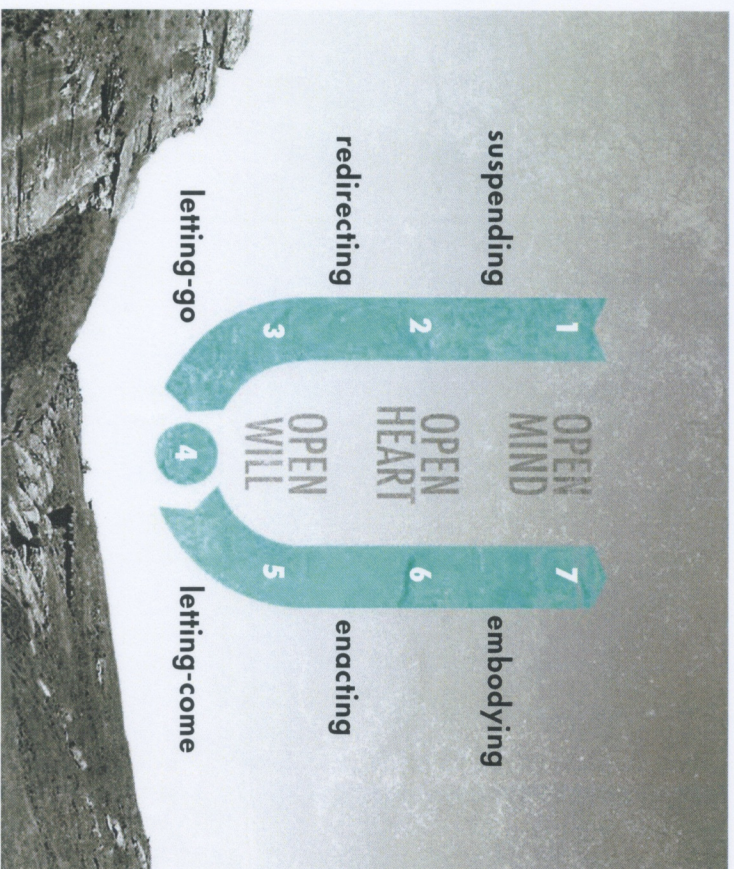
Zoals mijn kat's ochtends op zijn dooie akkerite een inspectie door het huis maakt, kuert door een luipaard voorbij. Wat zal het zijn? Derrig meier?

Wat te doen?

Niet rennen, had de gids gezegd. In het overzichtelijke wereldbeeld van een rooddier is dat wat wegrent een

U-curve

- 1. HOLDING THE SPACE**
Listen to what life calls you to do
- 2. OBSERVING**
Attend with your mind wide open
- 3. SENSING**
Connect with your heart
- 4. PRESENTING**
Connect to the deepest source of your self and will
  - Who is the Self?
  - What is my Work?
- 5. CRYSTALLIZING**
Access the power of intention
- 6. PROTOTYPING**
Integrate head, heart, hand
- 7. PERFORMING**
Play the "Macro-Violin" ■

NATUUR VERHALEN

Een kudu eet tegen de wind in Dooreten bij een struik even verderop is er niet bij

Als plant in het droge Afrika moet je zuinig zijn op je bladeren. Al die beesten die je kaal vreten, daar kun je je maar beter tegen wapenen. Daarom gaan bomen de lucht in zodat het bovenste bladerdek zelfs voor giraffen veilig is. Maar wat doe je als je een struik bent?

Een struik met één van de meest intelligente defensiesystemen is de Buffalo Thorn. Herkenbaar aan zijn zigzaggende takjes. Op iedere zigzaggende staot een hoekvormige doorn die om en om de andere kant op prikt. Zo laten de meeste groeneters het wel uit hun hoofd om zich aan de Buffalo Thorn te goed te doen.

Natuurlijk zijn er dieren met een rubberen tong die zich niet laten afschrikken door deze stekels. Maar daar heeft de Buffalo Thorn iets op bedacht. Zodra de struik geweld wordt aangedaan, verhardt hij zich. Leukerijk. De sappige bladeren veranderen grootweg van een fris blaadje sla in een gedroogd laurierblad. Zo kunnen dieren maar beperkt van de struiken eten: no een paar blaadjes van de struik te hebben getrokken, treedt het verdedigingsmechanisme in werking en is het groen simpelweg niet lekker meer. De defenstie is zo geavanceerd,

dat dooreten bij een struik even verderop er niet bij is. Want de buffalo Thorn loat aan zijn buren weten dat er aan hem gepuuzeld wordt. Niet alleen de struik, waaraan gegeten wordt, verhardt zich, maar alle struiken om hem heen. Wie zei dat planten niet kunnen praten?

Door zijn intelligentie heeft de Buffalo Thorn een bijzondere plek verworven in de tradities van de Zulu's. Is een familiebed overleden ver van het ouderlijk huis, dan reist de familie naar de plek van overlijden om met een tak van de Buffalo Thorn de geest van de overledene uit te nodigen terug te keren naar huis. Gaat de geest op de uitnodiging in, dan nestelt hij zich in de tak. Vervolgens deze extra passagier, koop je op weg naar huis ook voor de tak een buskaartje.

Intelligent of niet, één dier is de Buffalo Thorn te slim af: de kudu. Hij weet hoe

de Buffalo Thorn aan zijn buurman loat weten dat er aan hem gegeten wordt: via de wind. Eet je met de wind mee, dan zijn alle volgende struiken verhard. Maar eet je tegen de wind in en verhardt de struik waaraan je eet, dan kun je rustig dooreten bij de volgende ■

Het Luchtalarm

Bossen zijn helemaal niet stil. Het is een drukte van belang

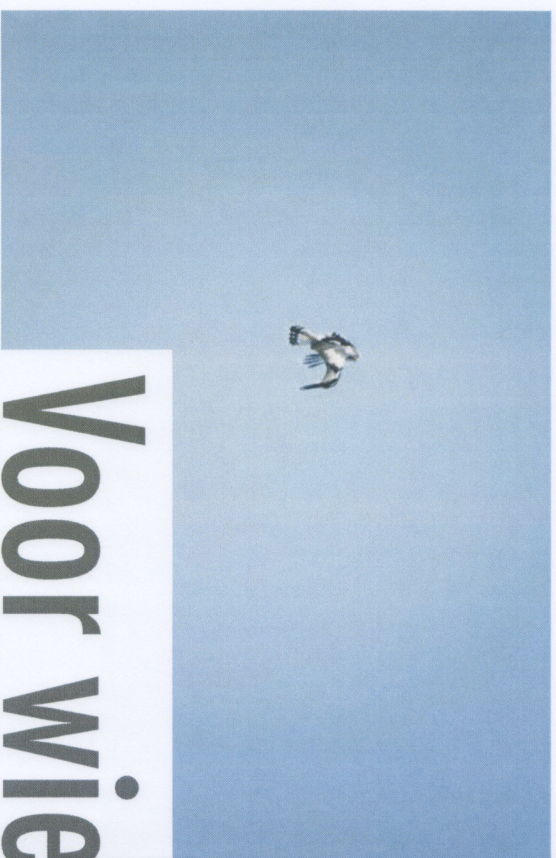
Geen dier is zo op zijn hoede als de grondvogel. Logisch: dreiging kan vanuit de lucht en van de grond komen. Sensitiever vind je ze niet: alle zintuigen staan open. Handig voor andere dieren. Vliegt de grondvogel met veel bombarie op, dan is er kennelijk iets niet pluis. Ligt er soms een roofdier op de loer? Grondvogels zijn de alarmbellen van de wildernis.

De wet van behoud van energie, die in de hele natuur geldt, maakt dat de grondvogel niet voor niets wil opvliegen. Anders blijft je bezig. Dus is de fingevoeligheid zo scherp, dat de vogel precies onvoel of een passerend roofdier op locht is. In dat geval vliegt ze kwetterend op, tegelijk de omgeving alarmierend. Heeft het roofdier geen kwaad in de zin dan fladdert de grondvogel hooguit een meterliefte op, om de rover te laten passeren, om even verderop weer veilig meer te komen.

De moderne stadsmens mag graag een bos in lopen vanwege de serene rust die hij daar treft. Maar schijn bedriegt. Bossen zijn helemaal niet stil. Het is een drukte van belang. Todont de grondvogel de stadsmens voelt naderen, met alle onrust die hij bij zich draagt. Op zo'n moment schiet de grondvogel als een speer de lucht in: 'er komt hier iets heel angstontzettends aan: zoek dekking!'

Is het bos stil, dan hoor je de natuur die zijn adem inhoudt voor gevaar.

De eerste dagen van de trail laten grondvogels zich niet zien. Zodra de groep nodert, hebben die zich allang uit de voeten gemaakt. Maar gedurende de trail, als de groep de onrust achter zich laat, zie je ze ineens rondschorrelen. Op nog geen paar meter afstand. Kennelijk voelen ze geen reden meer om op te vliegen. Zodra de groep for rust komt, komt de natuur dichterbij ■

Voor wie

- De deelnemers komen uit verschillende organisaties: bedrijfsleven, publieke en (semi-) publieke sectoren. Wat ze gemeen hebben is:
  - Een meer dan gemiddelde invloed op het realiseren van een nieuw paradigma voor leiderschap
  - De bereidheid om te werken aan het "goed for all"
  - Reeds op weg op een bewuste innerlijke reis
  - Klaar voor een volgende stap in zijn of haar leven
- Bereid om zich open en kwetsbaar op te stellen en te delen ■

“The program enables a deep contact with nature, which results in a sense of interconnectedness and allows you to tap into a deeper source of innate knowledge which makes you realize the need for a society and economic system based on sustainability.”

Robert-Jan van Ogtrop, Former Partner at CVC Capital Partners